

ADAK RAPPORT 25

Proefsleuvenonderzoek aan de Rouwbergskens in Beerse

S. DELARUELLE & J. VAN DONINCK

De Archeologische dienst Antwerpse Kempen maakt deel uit van de projectvereniging Erfgoed Noorderkempen tussen de gemeenten Baarle-Hertog, Beerse, Kasterlee, Oud-Turnhout, Turnhout en Vosselaar met steun van de Vlaamse gemeenschap en de provincie Antwerpen.

Colofon

Opdrachtgever	AHS Industrie NV
Project	Beerse - Rouwbergskens
Vergunningsnummer	2009/163
Vergunningshouder	Stephan Delaruelle
Projectcode	09015
Auteurs	Stephan Delaruelle & Jef Van Doninck
Redactie	Stephan Delaruelle
Kaarten & plannen	Stephan Delaruelle (©NGI/GIS Vlaanderen)
Foto's & tekeningen	Jef Van Doninck
Omslagontwerp	Hanna Maes
ISBN	/

© AdAK, mei 2010

Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Archeologische Dienst Antwerpse Kempen.

Samenvatting

Op 10 juni 2009 werd door de Archeologische dienst Antwerpse Kempen (AdAK), in opdracht van AHS Industrie NV een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Rouwbergskens in Beerse.

Aanleiding van het onderzoek was de geplande bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen in het bestaande industrieterrein Beerse-Zuid ten zuiden van de Rouwbergskens, met een totale oppervlakte van 8200 m².

Doel van het proefsleuvenonderzoek betrof het inventariseren en het waarderen van eventuele archeologische resten in de bodem, die mogelijk door de geplande bouwwerken zouden worden verstoord. Hiertoe werden over het hele terrein 5 sleuven machinaal aangelegd met een gemiddelde breedte van 3 m en een lengte die varieerde tussen 70 m en 86 m. In totaal werd hierbij 1427 m² blootgelegd, wat neerkomt op ongeveer 16 % van het gebied.

Het plangebied maakt landschappelijk deel uit van een uitgestrekt duinen en vennengebied, dat wordt doorsneden door de vallei van de Laakbeek. De bodems binnen het plangebied waren afgedekt met een cultuurlaag van beperkte dikte (ca. 30 cm). In het zuidelijke gedeelte van het plangebied bevond zich een kleine zandkop die mogelijk te maken heeft met het zuidelijker gelegen vennetje.

Tijdens het onderzoek werden geen archeologische sporen vastgesteld, noch konden er vondsten worden verzameld die kunnen wijzen op oudere bewoning op deze locatie.

Bijgevolg kunnen de betreffende percelen worden vrijgegeven voor de geplande bouw van de bedrijfsgebouwen langsheen de Rouwbergskens in Beerse.

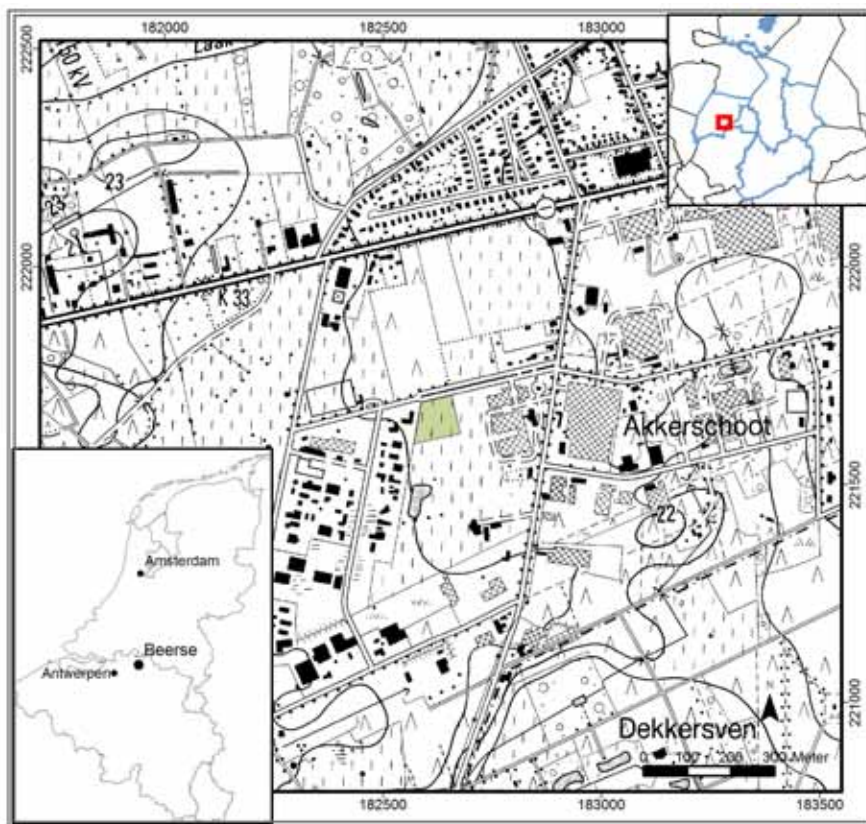
Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Inhoudsopgave	5
1 Inleiding	6
2 Landschappelijk kader	7
2.1 Geologie en geomorfologie	7
2.2 Bodemopbouw	8
3 Historisch en archeologisch kader.....	9
3.1 Historisch kader	9
3.2 Archeologisch kader.....	9
4 Onderzoeksstrategie.....	10
5 Resultaten	12
6 Conclusie en aanbevelingen.....	12
6.1 Conclusie	12
6.2 Aanbevelingen	12
Literatuur	13
Lijst van Figuren	13

1 Inleiding

Op 10 juni 2009 werd door de Archeologische dienst Antwerpse Kempen (AdAK), in opdracht van AHS Industrie NV een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd aan de Rouwbergskens in Beerse, kadastraal gekend als (Afd. 2) sectie D nr. 176 D21 (deel).

Aanleiding van het onderzoek was de geplande bouw van nieuwe bedrijfsgebouwen in het bestaande industrieterrein Beerse-Zuid ten zuiden van de Rouwbergskens, met een totale oppervlakte van 8200 m².

Figuur 1.1. Situering van het plangebied op de topografische kaart.

Het uitvoerende veldteam bestond uit Stephan Delaruelle en Jef Van Doninck (AdAK). De graafwerken werden uitgevoerd door De Cnodder nv uit Herentals.

Figuur 1.2. Sfeerbeeld van het terrein tijdens het proefsleuvenonderzoek.

2 Landschappelijk kader

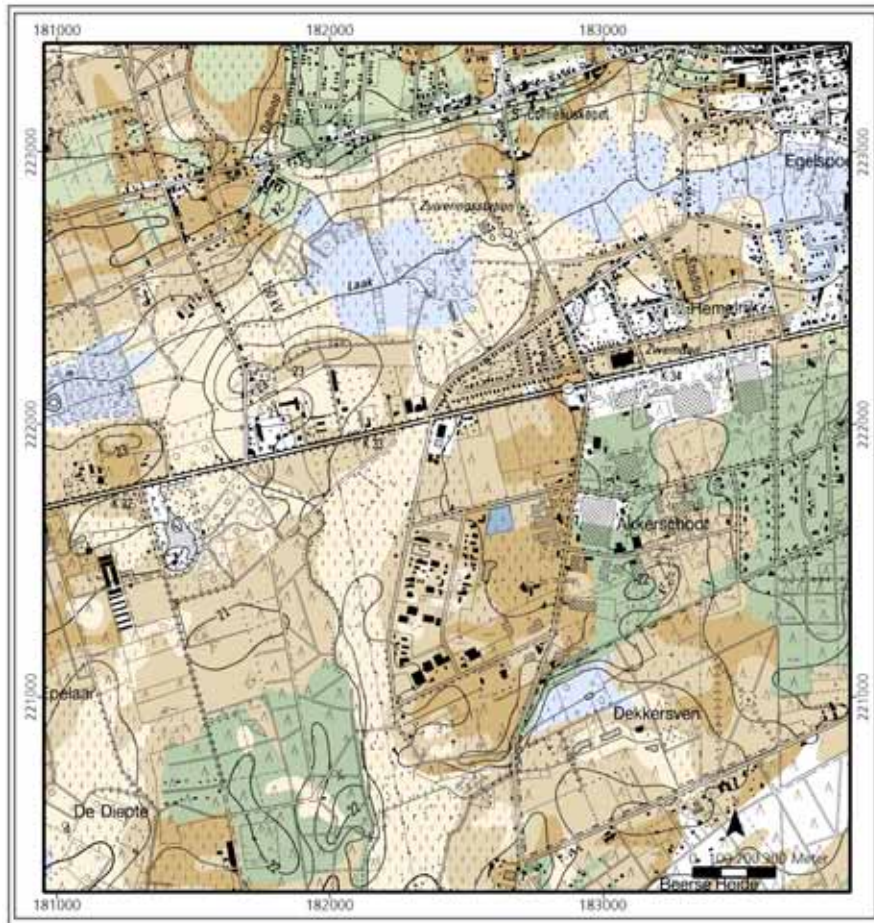
2.1 Geologie en geomorfologie

Het plangebied bevindt zich op laat-glaciale dekzanden en aan de rand van stuifduinen langs de beekvallei van de Laak. Tijdens de laatste ijstijd, het Weichseliaan (circa 120.000-13.000 jaar geleden), werd vanuit de drooggevalen bedding van de Noordzee sediment aangevoerd door de polaire wind, die het volledige gebied bedekte met een pakket zand. Dit varieert in dikte tussen de 30 cm op de hogere delen tot 5 m in de valleien van de oorspronkelijke oud-pleistocene (circa 2.000.000 jaar geleden) afzettingen.

Op sommige plaatsen in het landschap ontstonden hierdoor uitgestrekte duinzandmassieven. Deze zandafzettingen werden tijdens de laatste koude fase, het Laat-Glaciaal (ca. 13.000-10.000 jaar geleden), door verstuivingen van de tijdelijk onbevoren bodems omgewerkt tot uitgestrekte oost-west verlopende zandruggen. Het water zocht zich vervolgens een weg in de lager gelegen gedeeltes tussen deze zandruggen, waardoor hier beekvalleien ontstonden.

In het Weichseliaanse dekzandlandschap ontwikkelde de Laak of de Grote Beek zich in een lager gelegen gebied langs de laat-glaciale stuifduinen en sneed in tot op oud-pleistocene klei. Deze beek meanderde zich geleidelijk van oost naar west tot zijn huidige bedding. Dit is op de bodemkaart merkbaar aan de slecht gedraineerde zandgronden met klei op beperkte

diepte ten oosten en met matig tot goed gedraineerde zandgronden ten westen van deze beekvallei.

Figuur 2.1. Bodemkaart van het plangebied op basis van de drainageklasse.

2.2 Bodemopbouw

De bodems ter hoogte van het plangebied zijn gekarteerd als matig gedraineerde zandgronden tot slecht gedraineerde zandgronden met klei op beperkte diepte, waarop zich een ploeglaag van beperkte dikte bevindt. Deze terreinen waren in gebruik als weiland.

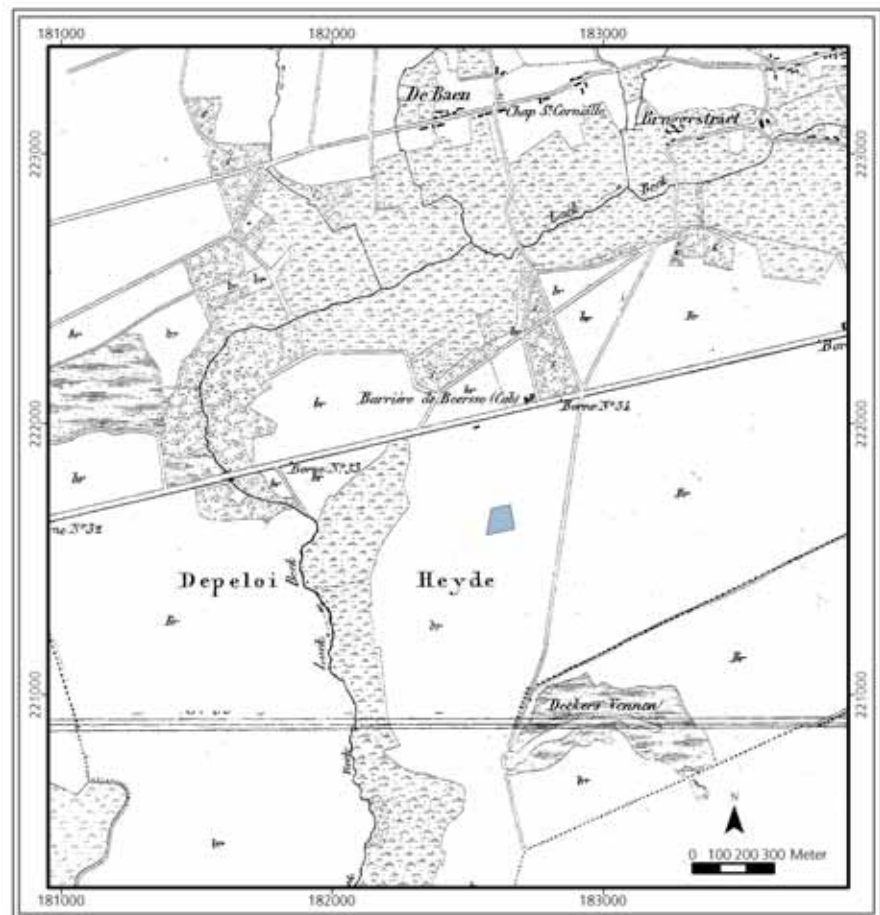
Het gebied maakt deel uit van een heidelandschap met lokale stuifduinen en vennetjes. Ten oosten bevindt zich ter hoogte van de Beemden de vallei van de Laak met aan de overkant de stuifzandrug van de Epelaar.

De bodems binnen het plangebied waren afgedekt met een cultuurlaag van beperkte dikte (ca. 30 cm). In het zuidelijke gedeelte van het plangebied bevond zich een kleine zandkop die mogelijk te maken heeft met het zuidelijker gelegen vennetje.

3 Historisch en archeologisch kader

3.1 Historisch kader

Op historische kaarten, zoals de kaart van Vandermaelen uit 1846, wordt het betreffende gebied weergegeven als onderdeel van heidelandschap, dat doorsneden wordt door een steenweg met bomen ten zuiden van het dorp Beerse. Deze zone wordt in het westen begrensd door de beekvallei van de Laak en blijft onontgonnen tot in de twintigste eeuw.

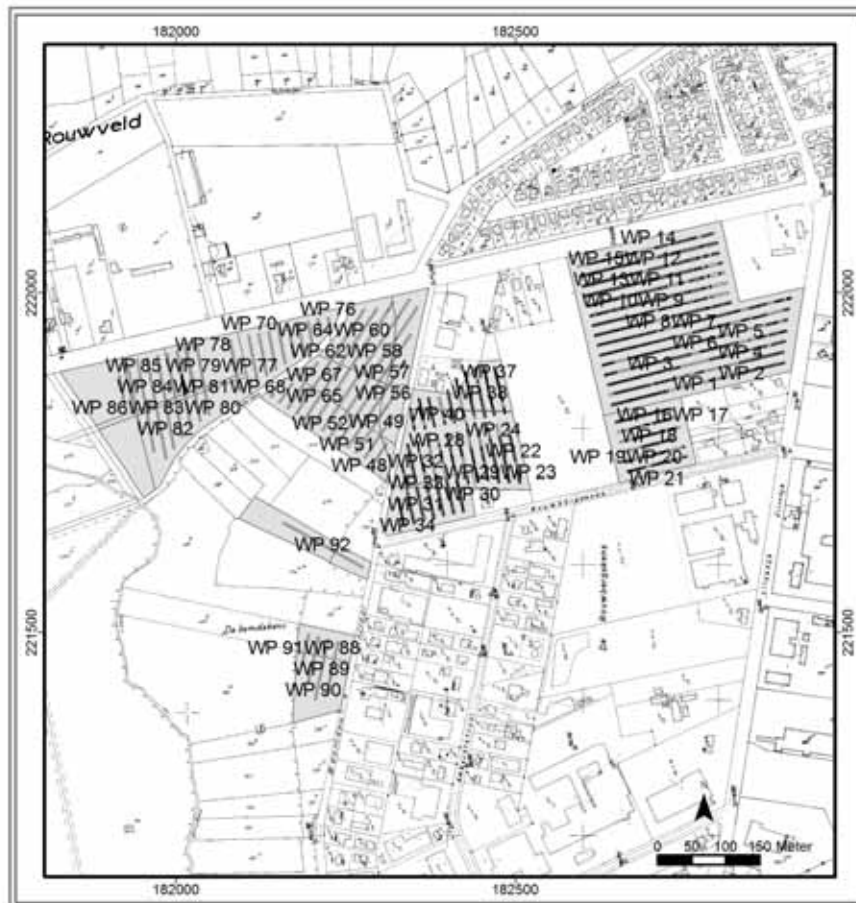
Figuur 3.1. Situering van het plangebied op de kaart van Vandermaelen (circa 1848).

3.2 Archeologisch kader

Volgens mondelinge bronnen zijn op de duinen van de Epelaar vondsten uit de Steentijd aangetroffen, hetgeen aannemelijk lijkt wegens de landschappelijke troeven van deze zandkop langsheen de beekvallei voor kampementen van jagers-verzamelaars.

Een grootschalig proefsleuvenonderzoek en prospecties in het kader van de toekomstige uitbreiding van het bedrijventerrein Beerse-Zuid leverde evenwel geen vondsten op die dit kunnen bevestigen. Tijdens dit onderzoek werden

bovendien geen archeologisch relevante sporen vastgesteld, die kunnen wijzen op een bewoning in vroegere periodes binnen het plangebied (Scheltjens, Hoet & Delaruelle 2010).

Figuur 3.2. Kaart van de onderzochte percelen binnen de uitbreidingszone van Beerse-Zuid met aanduiding van de aangelegde proefsleuven.

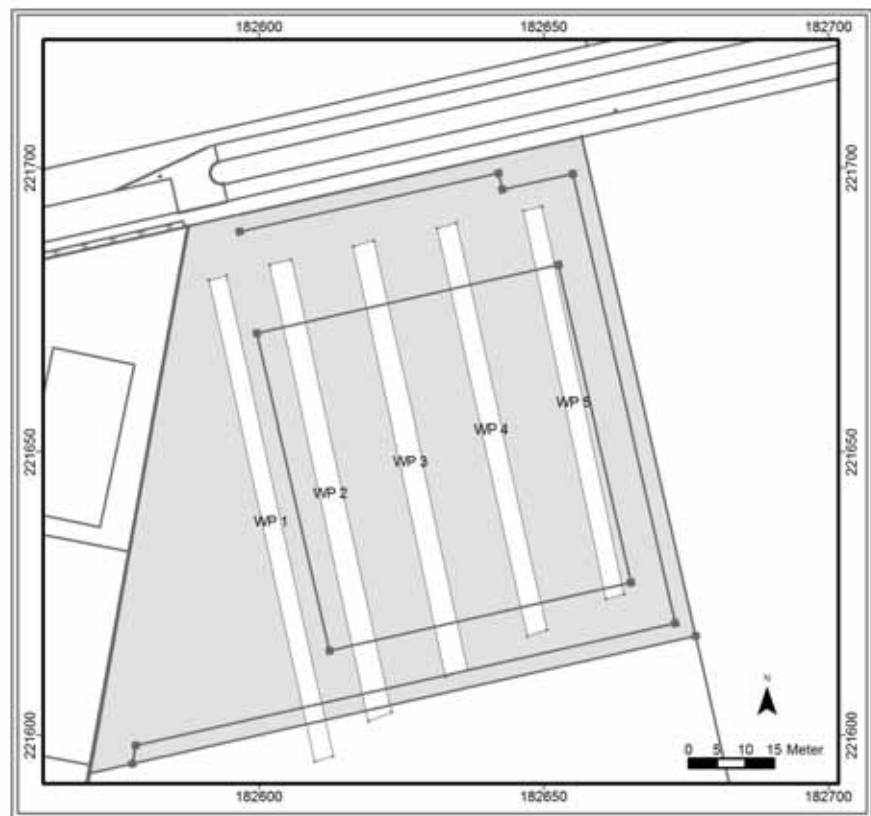
4 Onderzoeksstrategie

Doel van het proefsleuvenonderzoek betrof het inventariseren en het waarderen van eventuele archeologische resten in de bodem, die mogelijk door de geplande bouwwerken zouden worden verstoord. Hiertoe werden over het hele terrein 5 sleuven machinaal aangelegd met een gemiddelde breedte van 3 m en een lengte die varieerde tussen 70 m en 86 m. In totaal werd hierbij 1427 m² blootgelegd, wat neerkomt op ongeveer 16 % van het geselecteerde gebied.

Figuur 4.1. Sfeerbeeld van het terrein tijdens het proefsleuvenonderzoek.

De vaste meetpunten, de contouren van de proefsleuven, alsook de hoogtematen van vlak en maaiveld werden met een totaalstation ingemeten door de landmeter en naar Lambert-coördinaten gerefereerd. Het opengelegde vlak, de sporen en relevante bodemprofielen zijn fotografisch geregistreerd.

Figuur 4.2.. Overzicht van de aangelegde proefsleuven binnen het plangebied

5 Resultaten

Tijdens het onderzoek werden geen archeologische sporen vastgesteld. Oproksten van de profielen en afzoeken van het uitgegraven zand leverde ook geen vondsten op die aanwijzingen kunnen geven voor bewoning in de steentijden of later in of rond het plangebied.

6 Conclusie en aanbevelingen

6.1 Conclusie

Hiertoe werden over het hele terrein 5 sleuven machinaal aangelegd met een gemiddelde breedte van 3 m en een lengte die varieerde tussen 70 m en 86 m. In totaal werd hierbij 1427 m² blootgelegd, wat neerkomt op ongeveer 16 % van het geselecteerde gebied.

Het plangebied maakt landschappelijk deel uit van een uitgestrekt duinen en vennengebied, dat wordt doorsneden door de vallei van de Laakbeek. Op basis van de onderzochte profielen bleek dat de bodems binnen het plangebied waren afgedekt met een cultuurlaag van beperkte dikte (ca. 30 cm). In het zuidelijke gedeelte bevond zich een kleine zandkop die mogelijk te maken heeft met het zuidelijker gelegen vennetje.

Tijdens het onderzoek werden geen archeologische sporen vastgesteld, noch konden er vondsten worden verzameld die kunnen wijzen op oudere bewoning op deze locatie. Er konden geen vondsten worden verzameld die aansluiten bij de mogelijke vindplaatsen uit de Steentijd op de Epelaar.

6.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek kunnen de betreffende percelen worden vrijgegeven voor de geplande bouw van de bedrijfsgebouwen langs de Rouwbergskens in Beerse.

Literatuur

SCHELTJENS S., HOET K. & DELARUELLE S. 2010. *Proefsleuvenonderzoek op het bedrijventerrein Beerse-Zuid in Beerse*. Turnhout. (AdAK Rapport 20)

Lijst van Figuren

Figuur 1.1. Situering van het plangebied op de topografische kaart.	6
Figuur 1.2. Sfeerbeeld van het terrein tijdens het proefsleuvenonderzoek.	7
Figuur 2.1. Bodemkaart van het plangebied op basis van de drainageklasse. ...	8
Figuur 3.1. Situering van het plangebied op de kaart van Vandermaelen (circa 1848)	9
Figuur 3.2. Kaart van de onderzochte percelen binnen de uitbreidingszone van Beerse-Zuid met aanduiding van de aangelegde proefsleuven.....	10
Figuur 4.1. Sfeerbeeld van het terrein tijdens het proefsleuvenonderzoek.	11
Figuur 4.2.. Overzicht van de aangelegde proefsleuven binnen het plangebied	11